

Nezbývá než s jistou dávkou nostalgie poděkovat prof. Jiráčkovi znovu za vše, čím svou dlouholetou činností přispěl k rozvoji oboru, a popřát mu do dalších let nekolisající zdraví, pohodu a zachování příslovečné čilosti.

Stanislav Žaža

Za Ludmilou Pacnerovou

Na začátku léta minulého roku, 24. června 2008, zemřela ve věku nedožitých 83 let PhDr. Ludmila Pacnerová, CSc. Celý její život byl naplněn prací se staroslověnskými a staročeskými památkami.

Narodila se v Třebíči 20. července 1925 a hned po studiích na filosofické fakultě Masarykovy university (obor slavistika a klasická filologie) se jako žákyně prof. Kurze podílela na přípravě excerpt pro akademický *Slovník jazyka staroslověnského*. Posléze se stala autorkou řady hesel tohoto velkého slovníku a trpělivou a pečlivou korektorkou obtížné sazby. Autorsky se účastnila i jednosvazkového díla *Старославянский словарь (по рукописям X–XI веков)*, který vyšel v Moskvě v roce 1994. Nezanedbatelný byl též její podíl na přípravě *Řecko-staroslověnského indexu*, jehož první sešit (Prolegomena) vyšel krátce po její smrti.

Vedle autorské účasti na velkých kolektivních dílech z oboru staroslověnské lexikografie věnovala celoživotní úsilí staročeským památkám z doby Karla IV. a Václava IV., které byly napsány v Emauzském klášteře charvátskou hranatou hlaholicí. Nejdříve zpracovala a vydala v přepisu do latinky staročeské zlomky bible, Comestora a Pasionálu – *Staročeské hlaholské zlomky* (Praha 1986). Uskutečnila tak edici, kterou zamýšlel prof. František Ryšánek. Završením jejího celoživotního úsilí o zpřístupnění staročeských hlaholských památek bylo kritické vydání druhého dílu *České bible hlaholské* (Praha 2000), opět v přepisu do latinky a posléze uspořádání a souborné vydání všech známých staročeských hlaholských zlomků Comestora – *Staročeský hlaholský Comestor* (Praha 2002); je to překlad latinského díla *Historia scholastica* Petra z Troyes, zvaného Comestor. Jak zjistila L. Pacnerová, hlaholské zlomky představují nejstarší staročeský překlad tohoto díla.

S Ludmilou Pacnerovou odešla nejen vynikající znalkyně staročeských hlaholských památek, ale i laskavá a vstřícná žena, žijící velice skromně, věnující do posledních dnů svého života všechn svůj čas a energii práci, bez níž nedokázala žít. Čest její památce.

Žofie Šarapatková

Werner Vycichl

(*20.1. 1909 Praha – †23.9. 1999 Ženeva)

Letos uplyne právě 100 let od narození a 10 let od úmrtí pozoruhodné osobnosti středoevropské orientalistiky, především egyptologie, semitistiky, afrikanistiky, ale též armenistiky. Werner Vycichl se narodil v Praze rodičům rakouského původu, ale jak prozrazuje příjmení, s českými kořeny, jichž si vždy byl vědom. Mládí prožil v Aspangu u Vídně, kde svá studia ukončil r. 1932 doktorátem, který získal obhajobou práce *Untersuchungen über die Hausa-Dialekt von Kano* v Ústavu egyptologie a afrikanistiky (částečně publikována 1934a). Vídeňská univerzita jej vyslala do Luxoru, aby popsal egyptské tradice (1934–38). Zde napsal studii (dosud nevydanou) *Geheimsprachen aus dem modernen Ägypten*. Spolu s Američanem W.H. Worrelem připravil k vydání unikátní záznam posledních reliktní živého koptského jazyka, který ještě v horním Egyptě zachytili (1942). Po návratu do Rakouska se vrátil na vídeňskou univerzitu, jeho práci zde však přerušila válka. R. 1947 se

oženil s Francouzskou arménskému původu Armene Barsamianovou, brzy poté odchází do Paříže, odkud se r. 1960 stěhují do Ženevy. Svou akademickou dráhu obnovuje až r. 1968, kdy přijímá nabídku filozofické fakulty univerzity ve švýcarském Fribourgu. Přednáší zde mj. o staré egyptštině a koptštině, berberských jazycích, aj. Rediguje zde svou habilitaci na téma *Egyptské jméno*, která žel zůstala rukopisem. R. 1973 je jmenován profesorem egyptologie a jazyků semito-hamitských. V této pozici setrvává do r. 1980, kdy odchází do penze. Během svého působení na univerzitě ve Fribourgu podnikl řadu badatelských cest do Egypta. R. 1978 se stal viceprezidentem *Société d'Égyptologie* v Ženevě. Při příležitosti jeho 70. narozenin vydala tato společnost sborník *Mélanges offerts à M. Werner Vycichl (Bulletin de la Société d'égyptologie, Genève 4, 1980)*. Werner Vycichl byl neobyčejně plodný autor. Za svůj dlouhý vědecký život napsal kolem 250 studií, článků a recenzí. Svá dvě nejvýznamnější díla, „Etymologický slovník koptštiny“ (1983) a „Vokalizaci egyptštiny“ (1990), vydal až v pokročilém věku. Posmrtně byl publikován výběr z jeho berbero-logických článků, plus rukopis studie o nejuvýchodnějším berberském jazyce siwi (2005).

Arménský původ manželky přivedl Vycichla k zájmu o tento jazyk (1953i, 1961c, 1967, 1976b). Více se věnoval semitským jazykům: **ugaritskému** (1953j), **punskému a hebrejskému** (1940, 1952f, 1972c), **amharskému** (1952h, 1957d), **tigre** (1953f), zejména však **arabskému** (1936a, 1939a, 1953b, 1953g, 1958d, 1959e, 1969a, 1970a, 1988d, 1991b, 1997). Několik prací zasvětil i jazykům kušitským: **somálštině** (1956b) a **bedža** (1953f, 1953i, 1956a, 1960c, 1988c) a čadskému jazyku **hausa** (1934a, 1957e, 1965a, 1990d). Nejvíce se soustředil na jazyk **egyptský** (1933, 1934b, 1938a, 1938b, 1938d, 1938e, 1938f, 1938h, 1939b, 1940, 1951, 1952a, 1953b, 1953d, 1953h, 1953k, 1953m, 1954c, 1954e, 1954f, 1955a, 1957a, 1957c, 1957d, 1957e, 1957f, 1958b, 1958e, 1959a, 1959b, 1959c, 1959e, 1960a, 1960b, 1961a, 1963b, 1963c, 1964b, 1966a, 1966c, 1972a, 1972b, 1972e, 1973a, 1975a, 1977a, 1977b, 1982b, 1984a, 1984b, 1985a, 1985b, 1986b [písmo], 1988b, 1990a, 1993e) spolu s **koptským** (1936b, 1938c, 1938g, 1938h, 1942, 1952g, 1954d, 1957a, 1960d, 1963c, 1966d, 1978b, 1983a, 1987b, 1991a) a jazyky **berberské** (1949, 1952b, 1952c, 1952d, 1952f, 1953e, 1954a, 1954b, 1955b, 1957b, 1961b, 1962, 1963b, 1963c, 1964a, 1965a, 1966a, 1966b, 1969b, 1970b, 1972c, 1972d, 1972f, 1973b, 1974, 1975b, 1976a, 1986a, 1988d, 1989a, 1989c, 1990b, 1991b, 1992a, 1992b, 1993b, 2005) spolu s jazyky původních obyvatel **Kanárských ostrovů** (1952e, 1953a, 1987a). Řadou prací přispěl k prohloubení poznání na poli **hamitosemitské** jazykovědy (1933, 1970b, 1972–73, 1973–79a, 1973–79b, 1975a, 1978a, 1984b, 1984c, 1987c, 1987d, 1989b, 1990c, 1994a, 1994b, 1995). V několika článcích se zabýval jazyky nilosaharskými: **meroitským** (1958a) a **nubijskými** (1956a, 1958c, 1978c, 1993c). Věnoval se též **onomastice** (1940, 1952h, 1973b, 1975b, 1977c, 1982a, 1988e). Pro typologické úvahy našel argumenty v jazycích **ugrofinských** (1980a, 1980b).

Hlavní práce:

- (1933): “Aigyptiaka. Beiträge zur vergleichenden Hamitosemitistik”, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 40, 171–180.
- (1934a): “Hausa und Ägyptisch. Ein Beitrag zur historischen Hamitistik”, *Mitteilungen des Seminars für Orientalische Sprachen* 37, 36–116.
- (1934b): “Das ägyptische Vokalisationsproblem”, in: *Mélanges Maspero*, I, Le Caire, 385–392.
- (1936a): “Über ein *h*-Präfix im Arabischen”, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 43, 109–110.
- (1936b): “Pi-Solsel, ein Dorf mit koptischer Überlieferung”, *Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts, Abteilung Kairo*.
- (1938a): “Reise nach der Oase El-Chârdje”, *Archiv für Ägyptische Archaeologie* 1/5, 129–130.
- (1938b): “Der König Adjebis. Monophthongisierung. Urägyptischer Wortschatz. Asbetai. Gikir, die nubische Ratte. Das Bischariwort für ‘Hand’. Zur Geschichte der Halab. Nachwörter”, *Archiv für Ägyptische Archaeologie* (Festgabe für H. Junker) 1/6, 131–140.

- (1938c) “Der Pi’el im Koptischen”, *Zeitschrift für Ägyptische Sprache* 71, 148.
- (1938d): “Ein Namensvetter des Königs Takelothis?”, *Archiv für Ägyptische Archäologie* 1/6, 152.
- (1938e): “Ein medizinischer Ausdruck im Papyrus Ebers”, *Archiv für Ägyptische Archäologie* 1/7, 157.
- (1938f): “Untersuchungen zum Königsnamen Adiebis”, *Archiv für Ägyptische Archäologie* 1/8–9, 172–175.
- (1938g): “Die Aleph-Beth-Regel im Demotischen und Koptischen”, *Archiv für Ägyptische Archäologie* 1, 224–227.
- (1938h): “Der Feuerstrom im Jenseits. Eine Jenseitsvorstellung im pharaonischen, koptischen und mohammedanischen Ägypten”, *Archiv für Ägyptische Archäologie* 1, 263–264.
- (1939a): “Nochmals das arabische *ha*-Präfix”, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 46, 141–142.
- (1939b): “Bau und Ursprung des ägyptischen Nisbe”, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 46, 189–194.
- (1940): “Ägyptische Ortsnamen in der Bibel”, *Zeitschrift für Ägyptische Sprache* 76, 79–93.
- S. W. H. Worrellem (1942): “Popular Traditions of Coptic”, in: *Coptic Texts of the University of Michigan Collection*, Ann Arbor, 294–354.
- (1949): “L’histoire de la langue berbère”, in: *Actes du XXIe Congrès International des Orientalistes* (Paris, juillet 1946), Paris, 419–420.
- (1951): “Eine vorhamitische Sprachschicht im Altägyptischen”, *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft* 101, 67–77.
- (1952a): “Ein Nomen Actoris im Ägyptischen. der Ursprung der sogenannten emphatischen Konjugation”, *Muséon* 45, 1–4.
- (1952b): “Das berberische Perfekt”, *Rivista degli Studi Orientali* 27, 74–80.
- (1952c): “Das berberische Ziffernsystem von Ghadames und sein Ursprung”, *Rivista degli Studi Orientali* 27, 81–83.
- (1952d): “Die Nisbe-Formation im Berberischen”, *Annali di Istituto Universitario Orientale di Napoli* 17, 111–117.
- (1952e): “Introducción al estudio de la lengua y de la historia de Canarias”, in: *Revista de Historia: La Lengua de Tenerife*, 187–204.
- (1952f): “Punischer Spracheinfluss im Berberischen”, *Journal of Near Eastern Studies* 11, 198–204.
- (1952g): “Koptische Zaubergeschichten. der Zyklus vom Sim’ân ad-Darâui, dem koptischen Dr. Faust”, *Muséon* 45, 291–301.
- (1952h): “Al-Andaluz. Sobre la historia de un nombre”, *Al-Andaluz* 17, 449–450.
- (1952i): “Zur Herkunft der amharischen Plurale *b’etwōč*, *g’etwōč*, etc. *Aegyptus* 32/2, 491–494.
- (1953a): “Das Alter des kanarischen Kultur”, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 52, 27–35.
- (1953b): “Die ägyptische Ausdrücke für ‘Selbst’”, *Muséon* 66, 41–44.
- (1953c): “Die Deklination des Arabischen”, *Rivista degli Studi Orientali* 28, 71–78.
- (1953d): “The Hieroglyph *nfr*”, *Journal of Egyptian Archaeology* 39, 112–113.
- (1953e): “Der Umlaut im berberischen des Djebel Nefusa in Tripolitanien”, *Annali di istituto Universitario orientale di Napoli*, N.S. 5, 145–152.
- (1953f): “Das persönliche Fürwort im Bedja und im Tigré”, *Muséon* 66, 157–161.
- (1953g): “Zur Sprache und Volkskunde der ‘Abābdi’”, *Anzeiger der Österreichischen Akademie der Wissenschaften*, phil.-hist. Klasse, 177–184.
- (1953h): “Neues Material zur form des ägyptischen nomen agentis *qattâl*”, *Orientalistische Literaturzeitung* 48, 293–294.
- (1953i): “Armenische Wörter und Wendungen im Spiegel orientalischer Sprachen”, *Antes Amsorya* 67, 355–360.

- (1953j): “Der Umlaut in der Sprache von Ras Shamra”, *Archiv für Orientforschung* 17, 356–357.
- (1953k): “Über eine Klasse ägyptischer Verbum ult. j”. *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft* 53/NF 28, 373–377.
- (1953l): “Der bestimmte Artikel in der Bedja-Sprache”, *Muséon* 66, 373–379.
- (1953m): “Die ägyptischen Pronominalendungen”, *Muséon* 66, 381–389.
- (1954a): “Die Fürsten von Libyen”, *Annali di Istituto Universitario Orientale di Napoli*, NS 6, 43–46.
- (1954b): “Die berberischen nomina der Form *abukad, afunas* etc.”, *Aegyptus* 34, 76–86.
- (1954c): “Ein demotisches Wort für ‘Purpur’”, *Zeitschrift für ägyptische Sprache* 79, 77.
- (1954d): “Zur Phonetik des Bohairisch-Koptischen”, *Muséon* 67, 187–189.
- (1954e): “Notes sur la préhistoire de la langue égyptienne”, *Orientalia* NS 23, 217–222.
- (1954f): “Der Aufbau der ägyptischen Pronomina *nt-f, nt-s* etc.”, *Muséon* 67, 367–372. (1955a): “Gab es eine Pluralendung *-w* im Ägyptischen?”, *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft* 105, 261–270.
- (1955b): “Der Umlaut in den berbersprachen Nordafrikas”, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 52, 304–325.
- (1956a): “Varia grammatica: La formation du pluriel en vieux-nubien. Vieux-nubien *orpe* : égyptien *ērep*. Sur deux pluriels nubiens. Un verbe perfectif en égyptien et en bédja”, *Kush* 4, 39–47.
- (1956b): “Zur Tonologie des Somali”, *Rivista degli Studi Orientali* 31, 221–227.
- (1957a): “Pi^oelformen im Ägyptischen und im Koptischen”, *Mitteilungen des Instituts für Orientalforschung* 5, 10–25.
- (1957b): “L’article défini du berbère”, in: *Mémorial A. Basset*, Paris, 139–146.
- (1957c): “Die Selbstlaute. zur Lautlehre der ägyptischen Sprache”, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 54, 214–221.
- (1957d): “Amharique *denk* ‘nain’ – égyptien *d-n-g*”, *Annales d’Éthiopie* 2, 248–249.
- (1957e): “Ein passives Partizip im Ägyptischen und im Hausa”, *Muséon* 70, 353–356.
- (1957f): “Die Bildung des Duals im Ägyptischen”, *Muséon* 70, 357–365.
- (1958a): “Die Present State of the Meroitic Studies”, *Kush* 6, 74–81.
- (1958b): “Eine abnormale ägyptische konstruktion: *kj-j* ‘alium’”, *Muséon* 71, 153–160.
- (1958c): “Old Nubian Studies”, *Kush* 6, 172–178.
- (1958d): “Numerus und Kasus im klassischen Arabischen”, *Rivista degli Studi Orientali* 33, 175–179.
- (1958e): “Grundlagen der ägyptisch-semitischen Wortvergleichung”, *Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts*, Abt. Kairo 16, 367–405.
- (1959a): “Is Egyptian a Semitic Language?”, *Kush* 7, 27–44.
- (1959b): “Nouveau aspects de la langue égyptienne”, *Bulletin de l’Institut Français d’Archéologie orientale* 58, 49–72.
- (1959c): “Studien der ägyptisch-semitischen Wortvergleichung”, *Zeitschrift für ägyptische Sprache* 84, 70–74.
- (1959d): “Ägyptisch-semitische Anklänge”, *Zeitschrift für ägyptische Sprache* 84, 145–147.
- (1959e): “Ein passives Partizip *qatil* im Ägyptischen und Semitischen”, *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft* 109, 253–259.
- (1960a): “Eine indogermanische Bezeichnung des Mohns (ägyptisch *špn?*)”, *Zeitschrift für ägyptische Sprache* 85, 78.
- (1960b): “Gedenken zur ägyptisch-semitischen Sprachverwandtschaft”, *Muséon* 73, 173–176.
- (1960c): “The Beja Language – Tū Bed’awīye”, *Kush* 8, 252–264.
- (1960d): “Primäre und sekundäre Aspiration im Bohairisch-Koptischen”, *Muséon* 73, 419–424.
- (1961a): “Ein phonetisches Problem im Ägyptischen und seine Lösung”, *Zeitschrift für ägyptische Sprache* 86, 149–150.

- (1961b): “Diminutiv und Augmentativ im Berberischen”, *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft* 36, 243–253.
- (1961c): “Armenisch *dzerbakal* ‘Gefangener’”, *Archiv für Orientforschung* 17, 309.
- (1962): “Berberisch *zmr* ‘können, potere’”, *Rivista degli Studi Orientali* 37, 77–78.
- (1963a): “Der sumerische Ursprung von lateinisch *porrus, porrum* ‘Lauch’”, *Die Sprache* 9, 21–23.
- (1963b): “Die durative Form zweiradikaliger Verben im Ägyptischen und Berbersprachen”, *Zeitschrift für ägyptische Sprache* 88, 148–150.
- (1963c): “Ägyptisch *swt*, koptisch *ntof*, berberisch *netta* ‘er’ und ‘aber’”, *Muséon* 76, 211–214.
- (1964a): “Die Verben der Klasse *UBAK, UFAD, UHAL* im Tuareg”, *Muséon* 77, 225–230.
- (1964b): “Zur Reduktion unbetonter Vokale im Ägyptischen”, *Journal of Near Eastern Studies* 23, 280–284.
- (1965a): “Tuareg. *takuba*, Hausa *takobi* ‘Schwert, spada’”, *Annali di Istituto Universitario Orientale di Napoli*, NS 15, 279–283.
- (1965b): “Sumerisch *guskin*, armenisch *oski* ‘Gold’”, *Hantes Amsorya* 79, 81–84.
- (1966a): “Die 2–radikaligen Verben des Ägyptischen und Berbersprachen”, *Bibliotheca Orientalis* 23, 247–248.
- (1966b): “Étude sur la langue de Ghadamès”, *Genève – Afrique* 5/2, 248–260.
- (1966c): “Sprachliche Beziehungen zwischen Ägypten und Afrika”, in: Lukas, J. (ed.), *Neue afrikanistische Studien* (Fs. A. Klingenhoben), Hamburg, 265–272.
- (1966d): “Koptisch *son*, pl. *snēu* ‘Bruder’ und *snau* ‘zwei’”, *Muséon* 79, 501–506.
- (1967): “Sumerisch *AN.BAR*, armenisch *erkath* ‘Eisen’”, *Handes Amsorya* 81, 67.
- (1969a): “Die Ursprung der diptotische Flexion im klassischen Arabischen”, *Muséon* 52, 207–212.
- (1969b): “À propos du lexique français-touareg”, *Libyca* 17, 377–381.
- (1970a): “Sur la préhistoire de la langue arabe”, *Comptes Rendus du Groupe Linguistique d'Études Chamito-Sémitiques* 15, 117–135.
- (1970b): “Das hamito-semitische Nomen agentis *qattâl* in den Berbersprachen”, *Muséon* 83, 541–545.
- (1972a): “L’origine du nom du Nil”, *Aegyptus* 52, 8–18.
- (1972b): “Les empruntes aux langues sémitiques”, in: *Textes et langages de l'Égypte pharaonique. Hommage à Jean-François Champollion*, Caire, 219–230.
- (1972c): “Vier hebräische Lehnwörter im Berberischen”, *Rivista degli Studi Orientali* 32, 242–244.
- (1972d): “Berberisch *tinëlli* ‘Faden, Schnur’ und seine semitische Etymologie”, *Muséon* 85, 275–279.
- (1972e): “*Ushebti*. Die Vokalisation des ägyptischen Verbaladjektivs”, *Muséon* 85, 533–534.
- (1972f): “Berberische Nomina actoris im Dialekt des Djebel Nefusa”, *Orientalistische Literaturzeitung* 77, 533–535.
- (1972–73): “Un nouveau pluriel nominal chamito-sémitique. Accadien, arabe, égyptien, berbère”, *Comptes Rendus du Groupe Linguistique d'Études Chamito-Sémitiques* 17, 45–49.
- (1973a): “Zwei Ägyptische nomina der hamito-semitischen Nominalklasse *qatûl*”. *Zeitschrift für Ägyptische Sprache* 99, 135–139.
- (1973b): “Augila. Studien zur nordafrikanischen Toponymie”, *Muséon* 86, 175–178.
- (1973–79a): “Problèmes de linguistique chamitique: morphologie et vocabulaire”, *Comptes Rendus du Groupe Linguistique d'Études Chamito-Sémitiques* 18–23, 209–213.
- (1973–79b) “Contexts chamito-sémitiques: un seul groupe ou deux groupes distincts?”, *Comptes Rendus du Groupe Linguistique d'Études Chamito-Sémitiques* 18–23, 631–641.

- (1974): "Zwei Formen des berberischen Verbalnomens", *Studi Magrebini* 6, 51–55.
- (1975a): "Egyptian and Other Hamito-Semitic Languages", in: Bynon, J. & Th. (eds.), *Hamito-Semitic*, The Hague, 201–212.
- (1975b): "La peuplade berbère des Afri et l'origine du nom d'Afrique", *Onoma* 19, 486–488.
- (1976a): "Studien zur marokkanischen Berberologie", *Orientalistische Literaturzeitung* 71, 229–237.
- (1976b): "Zur armenischen Botanik. Keilschriftliches Material zum armenischen Vokabular", *Hantes Amsorya* 90, 345–348.
- (1977a): "Das Kollektivum des ägyptischen Nomens", *Altorientalische Forschungen* 5, 33–35.
- (1977b): "Nisba-Formen des Typs Hatré, Kamé, Sabé im Ägyptischen", *Muséon* 90, 435–438.
- (1977c): "Heliodors Aithiopika und die Volksstämme des Reiches Meroe", in: *Schriften zur Geschichte und Kultur des Alten Orients* 13, 447–458.
- (1978a): "L'état actuel des études chamito-sémitiques", in: Fronzaroli, P. (ed), *Atti del Secondo Congresso Internazionale di Linguistica Camito-Semita*, Firenze, 63–76.
- (1978b): "Coptic Dialect Geography Based on Inscriptions", *Enchoria* 8, 109–111.
- (1978c): "Ethnologie et linguistique de la Nubie moderne", in: *Études nubiennes*, 359–371.
- (1980a): "Die objektive Konjugation im Ungarischen. A tátgyas igeragozás. Parallelen aus afrikanischen Sprachen", *Fribourg – Orient*, 1–8.
- (1980b): "Der finnische Partitiv zum Ausdruck durativer Geschehnisse. berberische und Koptische Analogien", *Fribourg – Orient*, 9–11.
- (1982a): "Le nom des Hyksos", *Bulletin, Société d'Égyptologie* (Genève) 6, 103–111.
- (1982b): "À propos de la flexion nominale en égyptien et en sémitique", *Chronique d'Égypte* 57/113, 173–179.
- (1983a): "Dictionnaire étymologique de la langue copte", Leuven.
- (1984a): "Das Verbalnomen zweiradikaliger Verben im Ägyptischen", *Zeitschrift für Ägyptische Sprache* 111, 78–82.
- (1984b): "Die ägyptische Bezeichnung des 'Salzes' und ihre semitische Etymologie", in: *Studien zu Sprache und Religion Ägyptens, Fs. W. Westendorf*, Göttingen, 393–397.
- (1984c): "Hamitic and Semitic Languages", in: Bynon, J. (ed.), *Current Progress in Afro-Asiatic Linguistics*, Amsterdam-Philadelphia, 483–488.
- (1985a): "Das Zeichen für d 'Hand' in der Hieroglyphenschrift und die semitischen Entsprechungen", *Zeitschrift für Ägyptische Sprache* 112, 169–179.
- (1985b): "Eine altägyptische Bezeichnung für 'Milch'", *Discussions in Egyptology* 1, 67–71.
- (1986a): "L'article défini de la langue kabyle", *Études et documents berbères* 1, 61–63.
- (1986b): "L'écriture hiéroglyphique et son modèle sumérien", *Hommage à F. Dumas*, Montpellier 603–611.
- (1987a): "Les berbères des Îles Canaries. Éléments historiques et linguistiques", *Études et documents berbères* 2, 42–64.
- (1987b): "Étude sur la phonétique de la langue bohaïrique", *Discussions in Egyptology* 8, 67–76.
- (1987c): "The Origin of the Hamito-Semitic Languages", in: *Proceedings of the Fourth International Hamito-Semitic Congress*, ed. H. Jungrathmayr and W.W.Müller, Amsterdam-Philadelphia, 109–121.
- (1987d): "La cronologia del camitosemitico", in: *Atti della 4ª Giornata di Studi Camito-Semiti e Indo-europei*, ed. G. Bernini & V. Brugnatelli. Milano, 211–218.
- (1988a): "les Imazighen, 5000 ans d'histoire", *Études et Documents Berbères* 4, 85–93.
- (1988b): "Menes Thinites, réalité ou fiction?", *Bulletin, Société d'Égyptologie* 12, 77–82.
- (1988c): "Beja – A language with seven seals", in: *Cushitic – Omotiic: Papers from the International Symposium on Cushitic and Omotic Languages*, ed. M. Bechhaus-Gerst & F. Serzisko, Hamburg, 411–430.

- (1988d): “Arabisch *nāq-a.t* ‘Kamelstute’: ein altes passives Partizip”, in: *Fucus: A Semitic / Afroasian Gathering in Remembrance of A. Ehrman*, ed. Y. Arbeitman, Amsterdam-Philadelphia, 483–489.
- (1989a): “Études de phonétique et d’étymologie berbères”, *Journée d’études de linguistique berbère*, 1–18.
- (1989b): “Die hamitosemitische Bezeichnung der ‘Zunge’”, *Mediterranean Language Review* 4–5, 23–41.
- (1989c): “Die Palatalisierung von *q* im Berberischen”, in: *Rivista degli Studi Orientali* 58, 39–44.
- (1990a): *La vocalisation de la langue égyptienne*, Tome 1er. *La phonétique*. Le Caire.
- (1990b): “L’étymologie sémitique de berbère *tameŕŕut* ‘femme’. Le *b*’ emphatique en touareg et en arabe dialectal d’Égypte”, *Annali, Istituto Universitario Orientale di Napoli* 50, 79–82.
- (1990c): “Hundert Jahre hamito-semitische Forschung”, in: *Proceedings of the Fourth International Hamito-Semitic Congress*, Bd. I, ed. H. Mukarovsky, Wien, 103–109.
- (1990d): “L’origine des verbes monoradicaux en haoussa”, in: *Études tchadiques. Verbes monoradicaux suivis d’une note sur la negation en haoussa*, ed. H. Jungraithmayr & H. Tourneaux, Paris, 221–228.
- (1991a): “Champollion et la langue copte”, *Bulletin, Société d’égyptologie* 15, 101–106.
- (1991b): “Nominale Bildungen der sogenannten emphatischen Konjugation mit Vergleichen aus dem Arabischen und Berberischen”, *Afrikanische Arbeitspapiere* (Gs. P. Behrens), 427–435.
- (1992a): “Der Ursprung der Partikel *ad-* zur Bildung des Konjunktivs, des Optativs und des Futurum im Berberischen”, *Frankfurter Afrikanistische Blätter* 4, 82–85.
- (1992b): “Die pharyngale Laute *‘ayin* und *hā* im Berberischen”, in: *Komparative Afrikanistik* (Gs. H. Mukarovsky), ed. E. Ebermann, E.R. Sommerauer & K.E. Thomanek, Wien, 383–386.
- (1993a): “L’Égyptien et les langues négro-africaines”, *Rivista degli Studi Orientali* 56, 193–196.
- (1993b): “Les terminaisons du pluriel externe des noms berbères”, *À la croisée des études libyco-berbères (Mélanges offerts à P. Galand-pernet et L. Galand)*, ed. J. Drouin & A. Roth, 255–268.
- (1993c): “Considérations sur les vieux nubien”, *Chronique d’Égypte* 68, 329–340.
- (1994a): “Participi camito-semitici”, in: *Sem, Cam, Iafet: Atti della 7^a Giornata di Studi Camito-Semitici e Indoeuropei*, ed. V. Brugnateli, Milano, 245–250.
- (1994b): “Le nom verbal du chamito-sémitique”, in: *Circulazioni culturali nel Mediterraneo antico: Atti della Sesta Giornata Camito-Semitica e Indoeuropea*, Cagliari, 255–262.
- (1995): “Zur vergleichenden Morphologie hamitosemitischer Sprachen”, in: *Studia Chadica et Hamitosemitica*, ed. D. Ibrizimow & R. Leger, Köln, 17–24.
- (1997): “Akkadian *lišān-u-m*, Arabic *lišān-u-n*: Which is older form?”, in: *Humanism, Culture, and Language in the Near East: Studies in Honor of G. Krotkoff*, ed. A. Afsaruddin & A.H.M. Zahniser, Winona Lake, 355–359.
- (2005): *Berberstudien & A Sketch of Siwi Berber (Egypt)*, ed. D. Ibrizimow & M. Kossmann, Köln.

Biografii W. Vycichla sepsala jeho žena Armène Vycichl, bibliografii sestavil Gábor Takács – obé bylo publikováno v *Articles de linguistique berbère: Mémorial Werner Vycichl*, ed. K. Naïd-Zerrad, Paris 2002, 15–17, 19–41. Český čtenář má možnost seznámit se s výběrem z Vycichlova díla v monografiích *Kdo je kdo v dějinách české lingvistiky* od Jiřího Černého a Jana Holeše (Praha: Libri 2008, 704–06).

Pozn.: Článek vznikl ve spolupráci s Centrem pro interdisciplinární výzkum starých jazyků a starších fází jazyků modrních (MSM 0021622435) při FF MU v Brně.

Václav Blažek
blazek@phil.muni.cz